

## Tragedie en vreugde: de Leuvense universiteitsbibliotheek op de Belgische uitgiften van 1915 en 1928.

In een van de boeken van Brand Whitlock, Amerikaans ambassadeur in België van 1914 tot 1921, "Belgium under the German Occupation" (Heinemann, Londen 1919) schreef deze gewezen journalist, politicus en auteur van 18 boekwerken over het gesprek dat hij op 26 augustus 1914 in Brussel had met de Duitse generaal Von Luttwitz:

*Toen we op het punt stonden te vertrekken zei generaal Von Luttwitz: "Er is in Leuven iets afschuwelijk gebeurd. De commandant daar stond met de burgemeester te praten toen de zoon van de burgemeester de commandant neerschoot, en de bevolking op de Duitse troepen ging schieten. En nu zijn we genoodzaakt de stad te verwoesten, dat begrijpt u zeker wel. Het bevel is reeds gegeven en er zal geen steen op de andere blijven staan. Ik vrees dat het prachtige raadhuis, dat we onlangs zagen toen we door Leuven reden, er al niet meer zal zijn".*

Een uit de lucht gegrepen aanleiding (de Leuvense burgemeester had geen zoon) met een gruwelijk drama tot gevolg: gedurende enkele late augustusdagen heerste een terreurbewind: minstens 200 burgers werden geëxecuteerd; honderden werden gedeporteerd en opgesloten in Duitsland en ongeveer 1100 panden in de Leuvense binnenstad werden plat gebrand. Eén van die gebouwen was de middeleeuwse Lakenhal (de Hallen) waarin de befaamde Leuvense universiteitsbibliotheek met ongeveer 1000 handschriften, 800 incunabelen en 300.000 boeken was ondergebracht.

Bij Waterlow and Sons te Londen werd in opdracht van de in Le Havre verblijvende Belgische regering in diepdruk een reeks postzegels gedrukt waaronder een zegel van 50 centiemen met het vooroorlogs beeld van de Hallen aan de Naamsestraat te Leuven. Deze reeks werd op 15 januari 1918 in andere kleuren met een rood kruis ten voordele van het Rode Kruis uitgegeven. Na de oorlog werd de zegelreeks voor het postverkeer in de door België bezette Duitse gebieden van verschillende opdrukken voorzien.



**Op enkele hierna volgende pagina's (2 – 10) worden proeven, zegels van de verschillende uitgiften alsook afstempelingen, al dan niet op fragment of brief, getoond.**

De vernietiging van de bibliotheek bovenop de terreur in andere Vlaamse en Waalse steden werd gehoord tot ver buiten de grenzen en betekende ook op internationaal niveau een extra stimulans om zich vastberadener dan ooit te keren tegen de Duitsers. Uit de hele wereld kwamen reacties, steunbetuigingen en donaties. In Parijs werd de dag na de brand reeds een comité opgericht om te ijveren voor herstel. De Amerikanen beloofden om na de oorlog een nieuwe bibliotheek te bouwen. Zij kochten de Leuvense grond aan de Volksplaats (het huidige Ladeuzeplein) en gaven opdracht aan de New Yorkse architect Whitney Warren het gebouw te ontwerpen.

Het werd een typisch renaissancepand met afwisselend het gebruik van bakstenen en witte steen en een toren. Door het aanbrengen van versieringen die verwijzen naar verschillende geallieerde landen werd het een soort oorlogsmonument, temeer omdat de beiaard die hoog in de toren werd geïnstalleerd als aandenken geldt voor de gesneuvelde Amerikaanse ingenieurs. De latere president Herbert Hoover was de grote bezieler van dit project en zowat 300 Amerikaanse universiteiten en hogescholen deden een duit in het zakje. Hun namen prijken in sierlijke letters op muren en pijlers binnen en buiten op het gebouw.



Door de meer vriendschappelijke sfeer tussen de Europese landen en leidende rol van Duitsland op wetenschappelijk gebied was de situatie in 1928 zodanig dat de tekst, beslist in 1921, "Furore teutonico diruta, dono americano restituta" (door Duits geweld geveld, met Amerikaans geld hersteld) ondanks hevige protest, niet op de balustrade van het gebouw mocht komen. Op 4 juli 1928 werd de bibliotheek ingehuldigd.

Op 1 december 1928 verscheen een reeks zegels onder de noemer "kathedralen". De hoogste waarde van deze in de Zegeldrukkerij te Mechelen in diepdruk vervaardigde zegels toont de Leuvense universiteitsbibliotheek.

**Op de laatste pagina's (11 – 16) worden proeven, zegels van de uitgifte alsook enkele afstempelingen, al dan niet op fragment of brief, getoond.**